

GEHEIM.PERHIMPUNAN INDONESIA.

Op Zaterdag 10 December 1938, des namiddags te 8 uur had een feestelijke herdenkingsbijeenkomst plaats ter gelegenheid van het dertig jarig bestaan van de "Perhimpunan Indonesia" (Indonesische Vereeniging in Nederland), in een der zalen van het A.M.V.J. gebouw te Amsterdam.

De viering van het 30-jarig bestaan van deze beweging stond in het teken van het scheppen van een betere verstandhouding tusschen Nederland en Indonesia en het versterken van de samenwerking tusschen de Indonesische Nationale Beweging en de democratische krachten in Nederland.

De zaal was stampvol en bezet met een 700 personen, waaronder een honderd inheemsche studenten e.d. en een twintig indische dames. Een gedselte der inheemsche studenten was getooid met een plm. 15 c.M. lang en 5 c.M. breed lint, half rood, half wit; anderen droegen een rood-wit strikje. Vermoedelijk waren dit de leden van de P.I. (plm. 30-40 man). Tot de aanwezigen behoorden voorts de heer Gobee, oud-adviseur voor inlandsche zaken en tal van Kamerleden en bestuurders van het N.V.V., o.a. de heeren Kupers, de la Bella, Molmaker, Ir. van der Waerden, Mr. Mendols, van de Walle, van Braambeek. Voorts het Kamerlid Roestam Effendi en vertegenwoordigers van verschillende studenten- en jeugd-organisaties. De toegangskarten voor deze bijeenkomst waren gratis verstrekt, o.a. zooals was op te merken onder de leden van het N.V.V., die blijkbaar allen trouw waren opgekomen.

Loebis Parlindoengan, de voorzitter der P.I., opende te 8.15 uur met een kort woord deze feestelijke bijeenkomst, voorafgegaan met het zingen, door een aantal leden der P.I., van het Indonesische Volkslied "Indonesia Raja", hetwelk op verzoek door de aanwezigen staande werd aangehoord. De voorzitter blikte terug in het verleden en merkte op, dat het pad der P.I. als Nationale beweging niet over rozen is gegaan.

Setiadji Soegondo Raden Mas, secretaris van het Lustrum comité las hierna verschillende ingekomen telegrammen voor uit Indië, van organisaties en ook van leden van den Volksraad, waarin deze hun medeleven betuigden met de viering van het 6e Lustrum der P.I..

Kupers, voorzitter van het N.V.V., sprak o.a. als volgt: "Toen 2 maanden geleden het verzoek van Uw bestuur bij ons binnenkwam, om onze medewerking te willen verlenen bij het vieren van Uw Lustrum en samenwerking verzocht, was ons bestuur onmiddellijk bereid daaraan te volcoen. Het N.V.V. is steeds het bolwerk geweest van de democratie en steeds was het N.V.V. bereid op te komen tegen de uitbuiting van het kapitalisme, evengoed in Nederlandsch-Indië als hier te land.

Reeds in 1931 is er een delegatie van het N.V.V. naar Indië geweest om samenwerking te zoeken met organisaties en ter bestuudeering van de Indische arbeiders toestanden. Jammer genoeg, dat ik het zeggen moet, heeft dit toen niet veel succes opgeleverd. Om tot een goede samenwerking te komen en het doel te bereiken, verbetering van de arbeiders toestanden in Indië, op sociaal gebied, is de eerste en belangrijkste eisch van Uw bestuur, om de

arbeiders

arbeiders te organiseeren in vakorganisaties, naar het voorbeeld van Nederland, waarin 300.000 arbeiders zijn georganiseerd, waarachter de S.D.A.P. staat met 90.000 leden. Dan pas is het mogelijk voor de Indische arbeiders wat te bereiken. Wij zijn bereid aan Uwe arbeid voorlichting en steun te verleen, ter versterking van de democratische ideeën, tusschen de Indische en Nederlandsche arbeiders."

Na nog te hebben gewezen op de fascistische gevaren, richtte hij zich tot de leden der P.I. en hij sprak de hoop uit, dat zij, indien zij na eenige jaren afgestudeerd zijn en in Indië zijn teruggekeerd, terug zullen denken aan dit Lustrum, waar de band werd gelegd tusschen Uw vereeniging en het N.V.V., en dat geene uit zal dragen, voor het welzijn van de Indische arbeiders, met de wetenschap dat in Holland, de arbeidersklasse achter U staat. Na het bestuur te hebben gefeliciteerd met hun 6e Lustrum, besloot spreker met een handdruk aan alle bestuursleden der P.I. zijn rede. Volgens spreker was in de zaal aanwezig de bloem der vakbeweging, alsmede de commissie ter bestudeering van Indische vraagstukken.

Moewalladi Mas Soedari, geboren 19.6.1907 te Modjosragen, voorzitter van het Lustrum-comité, zeide o.m. het volgende: "Met de oplossing van het Tsjechisch-Duitsche geschil te München is aan de territoriale eischen van Duitschland geen einde gekomen. De redenen van Hitler en zijn onderhoud met Chamberlain te Godesberg geven een aanwijzing, dat Duitschland te gelegener tijd de Koloniale kwestie, i.c. de teruggave der oude Duitsche Koloniën aan de orde zal stellen. Hoe zal dit opgelost worden; zullen de mogendheden Engeland en Frankrijk de politiek van München vervolgen, zullen weer andere belangen en volkeren opgeofferd worden ter bevrediging van de eischen der fascistische agressieve staten? De gebeurtenissen van den laatsten tijd toonen duidelijk aan, dat de machtsverschuivingen ten gunste der agressieve staten zijn. De Duitsche koloniale eisch omvat de teruggave van alle koloniën, die Duitschland voor den oorlog heeft gehad in Afrika en Azië. Het zou echter in de bedoeling van Hitler liggen een billijker en rechtvaardiger verdeling van de wereld te verkrijgen. Dit beteekent, dat Duitschland niet volstaan kan met zijn oude koloniën alleen. Wanneer men dan denkt, aan de vraag van Majoor Attlee, Labour-leider, tijdens de debatten in het Lagerhuis in begin October, wat eventueel de houding van de Engelsche regeering zou zijn, indien Duitschland de verdeling van Sumatra zou vragen. Deze vraag spreekt boekdeelen. Terwijl Duitschland en Italië hun druk op de democratische staten in Europa versterken, ontwikkelt het derde lid van het verbond in het verre Oosten, Japan, een geweldige militaire activiteit. De inval is dan ook een geweldige directe bedreiging van de Britsche en Fransche belangen. Een overwinning van Japan op China is een groot gevaar voor het Nederlandsche Koloniale bezit in Azië. Daarvoor moet Nederland en Indonesia op hun hoede zijn, zoowel van Japansche als Duitsche zijde, hetgeen beteekent, dat maatregelen genomen moeten worden ter verdediging van hun belangen.

De reacties op de vraag van Majoor Attlee zijn groot, zoowel in de Indische als in de Indonesische pers. Het Soerabajaasche Handelsblad schrijft zelf, dat men "geen vierkante meter grond", moet afstaan en alle bladen komen tot de conclusie, dat de defensie van het land versterkt moet worden. Van Indonesische zijde protesteert men ook ten sterkste tegen mogelijke verdeling van Sumatra. Het denkbeeld om onder nationaal-socialistische overheersing te komen is een gruwel voor het Indonesische volk.

De

De verradelijke bedoelingen van Japan en Duitschland moeten aan het volk duidelijk worden gemaakt, ondanks het feit, dat de Nederlandsch Indische pers voor een groot deel fascistisch is beïnvloed en ondanks dat de telegrammen over buitenlandsch nieuws in de groote bladen voor een belangrijk deel de fascistische beïnvloeding beoogen.

Een weg is mogelijk om het dreigende gevaar van fascistische overheersing af te wenden, d.i. samenwerking tot stand te brengen tusschen het Nederlandsche en Indonesische volk. Dit beteekent, dat naast Nederland een 70 millioen volk staat, dat bereid is het gevaar te keeren.

Maar om tot een dergelijken toestand te komen, behooren de verhoudingen tusschen Nederland en Indonesia geheel anders geregeld te zijn. Om deze moreel en materieele steun te krijgen, moet het Indonesische volk de kansen krijgen om zich te ontwikkelen, het moet zich bewust worden van de kracht die het uit kan oefenen. Het volk moet gelegenheid krijgen een eigen nationale openbare meening te verwerven, het moet politiek, economisch en militair zich kunnen scholen. In de eerste plaats heeft Indonesia daartoe democratische rechten nodig, het moet zijn recht van vereenigen en vergaderen kunnen uitoefenen, thans wordt door ordonnanties van den Gouverneur-Generaal en de artikelen in het Wetboek van Strafrecht, sterk belemmerd.

De P.I. is voor volledige gelijkstelling van Nederland en Indonesia binnen de grenzen van de Grondwet, omdat de verbreking van de banden niet in het belang is van beide volken. In het besef dat een volk geen plichten kan vervullen zonder democratische rechten, streeft de P.I. daarom naar democratische hervormingen en naar gelijke behandeling, op economisch, politie en militair gebied. Voor de invoering van een democratischen regeeringsvorm.

Spreker gaf ten slotte nog een voorbeeld van de armoede waarin het Indonesische volk verkeert. Een koelie in een der groote plaatsen van Indië, verdient 30 cent per dag, waarvan per maand f.2,50 af moet voor huishuur, waarvoor hij dan in een krot woont op palen, dicht geplakt met papier. De voornaamste voeding is slechte rijst met een stukje zoute visch.

Na deze rede werd de avond besloten met de opvoering van Indische muziek en dans.

EERE-COMITÉ

van het Zesde Lustrum van de PERHIMPUNAN INDONESIA.

R.M.A.A.Koesoemo Oetoyo	Vice Voorzitter van den Volksraad.
M.Soetardjo	Voorzitter P.P.P.B. lid v/d Volksraad.
R.P.Soeroso	Voorzitter P.V.P.N. lid v/d Volksraad.
R.Oto Iskandardinata	Voorzitter Pasoendan lid v/d Volksraad.
Drs. Z.Stokvis	Oud-Inspecteur Indische M.O..
E.Kupers	Voorzitter N.V.V. lid der Tweede Kamer.
Ki Hadjar Dewantara	Leider v/h Taman-Siswaonderwijsinstituut.
K.R.M.H.Woerjongingrat	Voorzitter Parindra.
A.K.Gani	Voorzitter Gerindo.
M.H.Thamrin	Lid van den Volksraad.
Mr.M.Mendels	Oud-lid der Eerste Kamer.
Mr.A.J.M.van Wessem	Advocaat te Amsterdam.

Lustrum-Comité

Lustrum-Comité.

S.Moewalladi
Setiadjet
M.Ildrem
P.Loebis
Sidartawan

Voorzitter.
Secretaris.
Penningmeester.
Lid.
Lid.

Bestuur der PERHIMPUNAN INDONESIA.

P.Loebis
Sidartawan
M.Ildrem

Voorzitter.
Secr.-Penningmeester.
Commissaris.

Op het podium achter de bestuurstafel hadden plaats genomen van links naar rechts:

- 1e. Onbekend (Javaan).
- 2e. SOEDARIO MOEWALLADI, geb. te Modjosragen 19.6.1907, wonende te Leiden.
- 3e. MAS SIDARTAWAN, geb. te Soemenap 1.12.1906, wonende te Leiden.
- 4e. LOEBIS PARLINDOENGAN, geb. te Batang-Taroe 30.6.1910, wonende te Leiden.
- 5e. MOHAMMAD ILDEREM, geb. te Djeboes 22.9.1909, wonende te Den Haag.
- 6e. RADEN MAS SETIADJIT, geb. te Sengon 7.6.1907, wonende te Den Haag.

Verder hadden zich bij den aanvang der vergadering op het podium opgesteld de navolgende Inheemschen, die allen een rood-wit strikje op de borst of revers droegen en hieraan als leden der Perhimpunan Indonesia konden worden herkend.

- 1e. HADIONO KOESOEMO OETOYO, geb. te Japara 22.1.1909, wonende te Leiden.
- 2e. RADEN SOENITO, geb. te Pasoeroean 4.6.1912, wonende te Leiden.
- 3e. RADEN SOENIOTO SASTROSOEPARTO, geb. te Kendal 9.10.1915, wonende te Leiden.
- 4e. MOHAMED TENGKOE DALILOEDIN, geb. te Medan 20.9.1911, wonende te Leiden.
- 5e. RADEN PANDJI SOEDJARWO TJONDRONEGORO, geb. te Malang 2.3.1914, wonende te Leiden.
- 6e. MAS MAROETO DAROESMAN, geb. te Djasmiga 11.12.1915, wonende te Leiden.
- 7e. MOHAMED NAZIR DATOEK PAMOENTJAK, geb. te Solok 10.4.1897, wonende te Leiden.
- 8e. RADEN SOEDARSONO SASTROSOEPARTO, geb. te Malang 23.3.1912, wonende te Amsterdam.
- 9e. RADEN MAS POERNOMOHADI, geb. te Magetan 21.4.1913, wonende te Leiden.
- 10e. MAS SOEWARSO, geb. te Brebes 25.12.1901, wonende te Leiden.

Deze

Deze droeg een rood-wit strikje, doch bevond zich niet op het podium. Een tweetal van de op het podium staande Inheemschen werd niet herkend.

In de zaal werden de navolgende Inheemschen, die geen rood-wit strikje of lintje droegen, herkend.

- 1e. RADEN LOEKMAN WIRIADINATO, geb. te Garoet 22.8.1910, wonende te Leiden.
- 2e. BENDORO RADEN MAS HERTOG, geb. te Jogjakarta 26.3.1910, wonende te Leiden.
- 3e. SOEHOENAN HAMZAH, geb. te Sibolga 26.8.1910, wonende te Leiden.
- 4e. RADEN HALLEY KOESNA POERADIREDDJA, geb. te Tjilimoe 16.12.1910, wonende te Leiden.
- 5e. RADEN SOEROYO, geb. te Madioen 16.2.1903, wonende te Leiden.
- 6e. CHAJAT IMAN MAHAMMAD TJOKROHADIKOESOEMO, geb. te Magatan 1.7.1908, wonende te Leiden.
- 7e. NOERMATIUS OESMAN, geb. te Padang 8.8.1915, wonende te Leiden.

Verder werd bij den ingang der zaal met een rood-wit lint op de borst waargenomen:
TAMZIL, geb. te Kota-Gedang 21.5.1908, wonende te 's-Gravenhage. Hij verkocht programma's voor de Perhimpunan Indonesia.

De overige Inheemschen werden niet herkend en hun aanwezigheid tusschen het groote aantal bezoekers (naar schatting ruim 700) werd niet opgemerkt.

Uitvoerige verslagen betreffende deze bijeenkomst werden nog aangetroffen in "Het Volk" (Ochtendblad) van 12 December j.l. en in "Het Volksdagblad" van 12 December j.l. (als bijlagen bijgevoegd). Het trekt de aandacht, dat het verslag in "Het Volksdagblad", drie kolommen groot, uitvoerig en nauwkeurig het door de leiders der P.I. gesprokene weergeeft, waaruit de gevolgtrekking is te maken, dat men van communistische zijde accoord gaat met de thans door de P.I. gevolgde gedragslijn en aangenomen politieke doelstelling.

Deze politieke doelstelling wordt nog nader omschreven en gemotiveerd in het een dezer dagen verschenen Jubileum-nummer van het orgaan: "Indonesia" van de P.I.. In dit boekwerk zijn o.a. artikelen opgenomen, getiteld: "Het werk van de nationale beweging voor een vrijer Indonesia" door Loebis Parlindoengan, "De koloniale kwestie en de verhouding Nederland-Indonesia" door Mohamad Ildrem, en "Indonesia in de internationale spanning" door R.M. Setiadjit Soegondo.

De aandacht moge voorts worden gevestigd op een lang artikel voorkomende in "Het Volk" van 7 December j.l. (bijgevoegd) van de hand van den S.D.A.P.-er G.van Overbeek. De schrijver geeft

hierin

hierin een overzicht van het bewogen verleden van de P.I., zegt dat de gestadige wisseling van het ledenkorps meegebracht heeft, dat de P.I. een getrouwe afspiegeling zou geven van de nieuwe ontwikkeling in het "Indonesisch" nationalisme en komt tot de conclusie, dat de P.I. een volkomen vernieuwingsproces heeft ondergaan.

Ten opzichte van deze in vele opzichten onjuiste voorlichting meenen wij het volgende te moeten opmerken. Van 1925 tot September 1929 stond de P.I. onder de welbewuste leiding van Mohamad Hatta. Deze was zeer zeker geen communist, doch revolutionnair nationalist, ijverende voor onmiddellijke vrijheid en onafhankelijkheid van Indië. Hij aanvaardde in dit streven de steun en medewerking van de IIIe Internationale, zijnde dit de eenige organisatie die onvoorwaardelijke steun toezegde bij den vrijheidsstrijd. Eenmaal de vrijheid verkregen, meende hij dat men zich wel weer zou kunnen ontdoen van communistischen invloed. In de toenmalige Liga tegen Imperialisme en tegen koloniale onderdrukking meende Hatta het apparaat te zien om zijn doel te bereiken, doch zijn vertrouwen in Moscou was toch niet zoo groot, dat toen op het Wereldcongres van de Liga te Frankfort (Juli 1929), de communisten duidelijk te kennen gaven in deze Liga de baas te willen spelen, de P.I. zich uit deze beweging terugtrok. In het orgaan "Indonesia Merdeka" van Aug./Sept. 1929 stelde Moh.Hatta zijn standpunt als volgt: "Wij zijn bereid met alle Westersche anti-imperialistische krachten op gelijke voet samen te werken, voor zoover dit bevorderlijk is voor ons doel, maar nimmer in een gesubordineerde positie of verhouding."

Kort daarna trad Hatta uit het bestuur van de P.I. en kwam deze organisatie onder leiding van Roestam Effendi en Abdoel Madjid Djojoahdiningrat. Hiermede begon de periode, waarbij de P.I. zich direct inschakelde bij de communisten en als zuivere mantelorganisatie van de C.P.N. was te beschouwen. Deze communistische periode zette dus in nà het bekende proces (begin 1928) tegen Moh.Hatta en vier van zijn mede-bestuursleden van de P.I. en niet daarvóór zooals de schrijver in "Het Volk" het meent te moeten voorstellen. Roestam Effendi trok zich later als voorzitter van de P.I. terug, in verband met zijn candidatuur voor lid van de Tweede Kamer, maar had op interne vergaderingen toch nog een beslissende stem. Abdoel Madjid verdween in 1931 naar het buitenland en keerde eerst in 1934 in Nederland terug, waar hij thans nog vertoeft. In

deze

deze periode, in het bijzonder in de jaren 1931-'34, traden in de P.I. reeds op den voorgrond M. Soedario Moaladi, R.M. Sitiadjit Soegondo, Moh Ildrem en Tanzil, thans nog steeds leiding gevende personen in de F.I..

Moaladi sprak herhaaldelijk o.a. onder de schuilnaam "Moekin" op vergaderingen van de C.P.N. en van communistische mantelorganisaties. Sitiadjit, zoon van den Regent van Pasoeroean, staat sinds zijn komst in Europa (1927) als uiterst extremistisch bekend. Hij woonde voor September 1932 geruimen tijd in Berlijn. Hij stond toen in relatie met de C.P.N. en was medewerker aan "De Tribune". Hij sprak in 1933 herhaaldelijk onder de schuilnaam "Alatas" op communistische vergaderingen. Mohamed Ildrem speelde in 1933 onder de schuilnaam "Achmad" een zeer verdachte rol. Hij stond in relatie met de C.P.N. en was in 1934 secretaris van de afdeling Nederland van de "Liga tegen Imperialisme". Tanzil kwam in 1932 in Nederland en sloot zich direct aan bij de P.I.. In communistische kringen stond hij bekend onder de schuilnaam "Iskander". Eenige jaren geleden verbleef hij eenige maanden op Java en voerde daar, uitgezonden door de C.P.N., illegale communistische propaganda. De voorzitter Loebis Parlindoengan vertoeft sedert 1932 in Nederland. Ook hij trad na aankomst h.t.l. direct tot de P.I. toe. Bekend is van hem een uitlating op een in Augustus 1937 te Parijs gehouden communistisch studenten-congres: "De vrede wordt bedreigd door de fascistische staten en de z.g. democratische staten als Nederland, die even groote uitbuiters zijn als de rest; er bestaat slechts één redmiddel - Revolutie."

De P.I. heeft zich na 1929 nimmer in een belangrijke aanhang, onder de inlandsche studenten mogen verheugen. Daarvoor droeg zij ook in die kringen te veel het stempel van communistisch te zijn. Na 1934 verdween zij geheel op den achtergrond, voerde nagenoeg geen actie meer en was zelfs niet in staat haar orgaan uit te geven. Een verandering kwam hierin in 1936, zooals reeds meer-malen is uiteengezet, samenvallende met de tactiek-wijziging van de Communistische Partij, als gevolg van de ~~door~~ op het VIIe Wereldcongres van Komintern en het Wereldcongres van de Communistische Jeugd Internationale in 1935 uitgegeven richtlijnen, dat de strijd voortaan, onder opschorting van de communistische doelstellingen, dient gevoerd te worden voor een eenheidsfront tegen het fascisme. Voor de wijze waarop deze communistische frontverandering,

parallel

parallel met die der C.P.N. ook werd voltrokken in de P.I., moge worden verwezen naar de door de C.I. opgestelde Nota, gedateerd 31 October 1938.

In het feit, dat thans door het N.V.V. en de S.D.A.P. is ingegaan op de door de P.I. voorgestelde plannen tot samenwerking op de basis van de z.g. Petitie Soetardjo en dat het door eerstgenoemde organisatie gewenscht werd geacht, de nieuwe band met de P.I. op vrij ostentatieve wijze te bezegelen, meent de C.I. geen enkele aanleiding te vinden om het in boven bedoelde Nota van 31 October 1938 aangenomen standpunt, te herzien.

Wij achten het van beteekenis, dat juist in het communistische orgaan "Het Volksdagblad" de meest uitvoerige berichtgeving voorkwam betreffende het Lustrum van de P.I. en wat daaraan annex was en zien daarin een bewijs, dat de verhouding tusschen de C.P.N. en de P.I. nog altijd zeer goed is en tevens, dat de C.P.N. accoord gaat met de door de P.I. ondernomen stap om vriendschapsbanden te sluiten met het N.V.V.. Het lijkt ons zelfs waarschijnlijk, dat die stap is gedaan op aandringen van de C.P.N., daar dit toch volkomen past in de door haar gevolgde eenheidspolitiek tegen het fascisme. Reeds tallooze malen heeft de C.P.N. in de laatste jaren pogingen in het werk gesteld, om de sociaal-democratische arbeidersbeweging over te halen tot het sluiten van een eenheidsfront en toen dit niet gelukte, om tenminste te komen tot gezamenlijke actie in speciale gevallen of op partieel terrein; ook dit zonder succes. De C.P.N. baseert haar politiek ten opzichte van Nederlandsch-Indië thans (tijdelijk) ook op het doorvoeren van het in de Petitie Soetardjo voorgestane streven naar meerdere zelfstandigheid en gelijkberechtiging van Nederlandsch-Indië, binnen de grenzen der Grondwet. Dat de P.I. er nu in geslaagd is de bemiddelaar te zijn tot het vormen van een (wel is waar gecamoufleerde) eenheidsfront-actie van C.P.N., N.V.V., S.D.A.P. en P.I. gebaseerd op de doorvoering van de Petitie Soetardjo, zal zeker in communistische kringen tot bijzondere verheugenis hebben gestrekt. Men kan er dan ook zeker van zijn, dat door de C.P.N. alles in het werk zal worden gesteld, om de geheime banden tusschen de C.P.N. en de P.I., loopende over Roestam Effendi en zijn land- en oude rotgenooten, te handhaven en zoo mogelijk te versterken.

Aan:

Z.E. den Minister van Staat, tevens Minister van Algemeene Zaken.
" " " " van Koloniën.
" " " " van Binnenlandsche Zaken.
" " " " van Justitie.

Hoofdparket Indië.

Raadsman voor Studeerenden aan het Departement van Koloniën.